

Wij Juliana, bij de gratie Gods,
Koningin der Nederlanden,
Prinses van Oranje-Nassau, enz, enz, enz.

17 december 1968
Nr.38

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 6 december 1968, nr. B68/3117, Afdeling Binnenlands Bestuur;

Gezien het verzoek van het dagelijks bestuur van het waterschap "De Boven-Mark" gevestigd te Breda, dd. 24 oktober 1968 tot verlening van een wapen aan dit waterschap;

G e l e t o p het besluit van de Soevereine Vorst van 24 december 1814, no. 32 en het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Stb.Nr. 181;
De Hoge Raad van Adel gehoord;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

aan het waterschap "De Boven-Mark" een wapen te verlenen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

"Doorsneden:

I gedeeld: 1. in keel drie schuinkruisjes van zilver;

2. in zilver een uitgeschulpt kruis van azuur;

II in tegenhermelijn een versmalde geënte dwarsbalk van zilver.

Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paalen."

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Soestdijk, 17 december 1968

(get.) J U L I A N A

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

(get.) H.K.J. BEERNINK

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
HET HOOFD POST- EN ARCHIEFZAKEN VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

NAMEN DER STEDEN,
ALS MEDE DER
HEERLIKHEDEN
EN
CORPORATIEN.

A F T E K E N I N G
VAN BET
W A P E N.

E
ing
M.
br
h

Waterschap De Boven-Mark

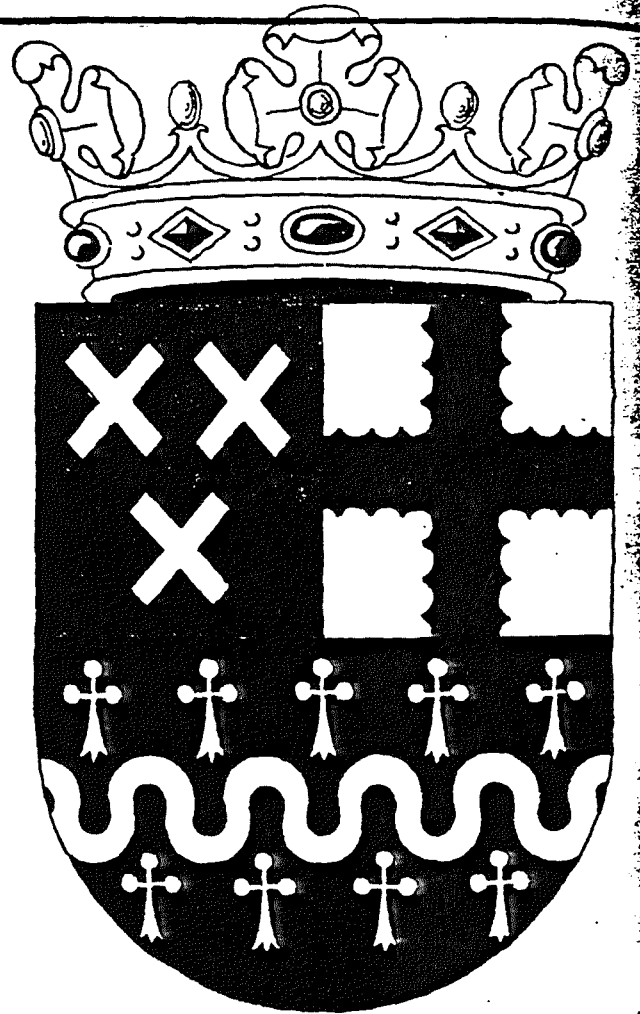
Doorsneden:

I gedeeld: 1. in keel drie schuin-
kruisjes van zilver;

2. in zilver een uitgeschulpt
kruis van azuur;

II in tegenhermelyn een ver-
smaloe geënte dwarsbalk
van zilver.

Het schild gedekt met een
gouden kroon van drie blader-
ren en twee paarten.

Wapendepiëna 14.1.1869.

Costerwolde, 25 november 1967.

Aan het bestuur van het waterschap
 "De Bovenmark"
 Ulvenhoutselaan 6

B R E D A.

Geachte Heren,

Ten vervolge op het prettige oriënterende gesprek dat ik op vrijdag j.l. met Uw secretaris mocht hebben in het raadhuis van Nieuw Ginneken bevestig ik U dat ik bijzonder graag een wapen voor Uw waterschap zou willen ontwerpen.

Voor wat mijn bemoeiingen betreft brengt dit voor U in geen enkel opzicht kosten mee, óók niet wegens reis- en verblijfkosten. Het is mijn grote liefhebberij en als elke liefhebberij kost dat wat geld dat ik er graag voor over heb.

Helemaal kosteloos is een wapenverlening voor U overigens niet. Het officiële wapendiploma dat na de verlening van het wapen door de Hoge Raad van Adel aan U wordt uitgegeven zal + f.80,-- kosten: het honorarium van de tekenaar dat het hoge college in rekening moet brengen.

Dan moet er een tekening in zwart-wit komen (met de internationaal gekende kleurarceringen). Die laat ik gewoonlijk maken door een mij bekende tekenaar in Groningen die dit naar mijn aanwijzingen voortreffelijk doet voor + f.15,--. (deze tekening kan altijd weer opnieuw geclicheerd worden en moet dus goed bewaard worden!).

De cliché's zelf (2 wat grotere en 2 wat kleinere) zullen op + f.30,-- komen. (Het drukken van briefpapier, enveloppen en aanslagbiljetten is natuurlijk niet duurder als U er een wapencliché bij laat gebruiken).

Het wapendiploma wordt gewoonlijk achter glas ingelijst en dit brengt ook nog enige kosten mee. Al met al is het dus nog wel te overzien!

Het gesprek met Uw secretaris betekende uiteraard geen opdracht voor mij maar ik vind er toch aanleiding in om alvast te beginnen om motieven te zoeken die passend zouden zijn in een wapen voor de Bovenmark.

Zodra ik naar mijn mening voldoende materiaal heb zal ik enkele wapenontwerpjes trachten te maken en als ik daarmee tot mijn eigen tevredenheid ben geslaagd hoop ik mij nader met U in verbinding te stellen met de vraag of ik, indien U althans een wapenaanvraag niet verwerpt, in een vergadering van Uw bestuur of dagelijks bestuur zou mogen verschijnen om deze ontwerpjes te tonen en te bespreken.

Wenst U wijziging of geheel andere ontwerpen daar wil ik daar uiteraard graag mijn moeite voor doen, is er echter keus bij dan belast ik mij graag met het ontwerpen van een adres aan H.M. de Koningin nadat ik tevoren mondeling overleg over het ontwerp heb gepleegd met de voorzitter en de secretaris van de Hoge Raad van Adel.

Meestal verloopt de aanvraag dan verder zonder moeilijkheden maar een enkele maal komt de voltallige vergadering van de Hoge Raad van Adel nog met een wens die dan opnieuw even met U moet worden behandeld.

Is het Koninklijk Besluit verschenen dan moet de hierboven reeds genoemde zwart-wit tekening worden gemaakt. Afdrukken daarvan pleeg ik toe te sturen aan de redacties van alle door U aan te wijzen kranten tezamen met een artikeltje waarin het hoe en waarom even wordt uiteengezet. Bijdragen van deze aard verschenen de laatste tijd een aantal malen in het U bekende blad "Waterschapsbelangen" waarin ik trouwens in de toekomst alle door mij ontworpen waterschapswapens denk te publiceren.

Voor de geïnteresseerden in de wapenkunde laat ik ook altijd een artikeltje opnemen in "de Nederlandsche Leeuw". Daarvoor hoop ik dan een van de beide grotere clichétjes van U te mogen lenen.

En als dat alles achter de rug is is een einde gekomen aan mijn bemoeiingen met Uw (eventuele) wapenaanvraag. Ik hoop dan tot Uw tevredenheid te hebben gewerkt en U zult mij dan geen groter genoegen kunnen doen dan door mij bij nieuwe "klanten" aan te bevelen. In reeds meer dan 70 gevallen werden wapens van mijn hand bij Koninklijk Besluit vastgesteld, zodat ik over enige ervaring ben gaan beschikken.

Met de meeste hoogachting,
Uw dw.,

oud-burgemeester van Ooststellingwerf.

Oosterwolde 22.12.67

BONTEKOE

Aan het bestuur van het waterschap

"De Bovenmark"

te

ULVENHOUT.

Zeer geachte Heren,

Ofschoon ik nog geen bericht van U mocht ontvangen in antwoord op mijn brief van 25 november j.l. heb ik toch alvast getracht een beetje wegwijs te worden in de geschiedenis van de streek waarin Uw waterschap werkt.

Voor al het boek "De geschiedenis van Ginneken en Bavel" van de hand van L. Merkelbach van Enkhuizen leverde aardige gegevens op en al heb ik slechts enkele hiervan benut, toch maakte ik enkele ontwerpjes die naar mijn mening als wapen voor "de Bovenmark" zouden kunnen dienen.

De motieven die ik geschikt achtte zijn de volgende:

1. het gebied behoorde tot de Baronie van Breda; 2. er is een kostelijke legende geboekstaafd (bladzijde 301 in bovengenoemd boek) over de oneerlijke schaepherder die zich door een onvoorzichtige wens op de hals haalde zijn hele leven in vuur en vlam te moeten rondkuieren; 3. er waren veel vennen in de onontgonnen wildernissen; 4. er waren molens met waterkracht gedreven o.a. een waterijermolen en hun aanwezigheid heeft moeilijkheden veroorzaakt door het ophouden van het water; 5. er was een bekende en blijkbaar omvangrijke handel in kippen en kapoenen in het gebied; 6. er was veel jachtveld, waar o.a. wilde zwijnen voorkwamen en waar ook aan de valkenjacht werd gedaan; 7. de Bovenmark zelf.

De ontwerpjes die ik maakte merkte ik A tot en met E. Ontwerp A heeft aan de ene kant het U stellig bekende kruisjeswapen van het land van Breda. Aan de andere kant is het z.g. "tegenhermelijn" gebruikt een (uiteraard grove) nabootsing van het beeld dat het witte wolgras op het zwartachtige veen biedt. Deze symbolisering van het moerassige hoogveen is een enkele maal eerder in Nederland gebruikt. Op dit tegenhermelijn is een vlam geplaatst: de schaepherder als slachtoffer van zijn euveldaad.

Ontwerp B heeft dezelfde motieven in drievoud. Een weinig in Nederland gebruikte schildverdeling die in mijn ogen echter zeer decoratief is.

In ontwerp C is de vlam vervangen door een hanenkop. Alleen de kop omdat die het sterkst spreekt op het kleine veldje. Het is een herinnering aan de pluimveehandel die eertijds (en wellicht ook nu nog) van grote betekenis was. Ontwerp D heeft naast het wapen der Baronie een jachtvalk met belletjes aan de poten, gezeten op de gehandschoende onderarm van de (onzichtbare) valkenier.

Ontwerp E heeft onder het Bredase wapen een golvende schuinbalk als symbool voor de Mark en daaroverheen een molenrad zoals dat in de wapenkunde pleegt te worden getekend. Op de andere schildhelft een springend everzwijn.

- De -

De kroon die op alle ontwerpjes is toegevoegd is alleen versieringselement en verdere betekenis moet daaraan niet worden toegekend.

Mijn bedoeling met de toezending van deze ontwerpjes is dat hierover een gesprek met U zou kunnen worden gevoerd, gesteld althans dat U de gedachte om door mijn tussenkomst een wapen te verwerven niet verwerpt.

Bij zo'n gesprek komen naar mijn ervaring allerlei vragen en voorstellen los en ik kan dan ter plaatse inlichtingen geven b.v. over een andere wijze van kleuren, een andere opstelling der figuren of gebruik van nog weer andere motieven.

Het kan uiteraard ook zijn dat het bestuur bepaalde wapenfiguren beslist wèl en andere beslist niet wil.

Dat laat zich allemaal veel beter bepraten dan per brief behandelen.

Daar ik momenteel opdrachten heb voor "de Zandleij", "de Aa of Weerijs" en "de Brabantse Biesbosch" zal ik ongetwijfeld meer dan eens bij U in de buurt komen.

Ik zou het zeer waarderen in de gelegenheid te worden gesteld in Uw midden te mogen verschijnen.

Met grote belangstelling zie ik enig antwoord van U tegemoet.

Met de meeste hoogachting,
Uw dw.,

---

oud-burgemeester van Ooststellingwerf.

BONTEKOE

Oosterwolde, 25 januari 1968.

Aan het bestuur van het waterschap
"De Bovenmark"
Ulvenhoutselaan 6

B R E D A.

Geachte Heren,

Na het gesprek dat ik zeer onlangs met enkelen Uwer mocht hebben had ik op maandag 22 januari j.l. gelegenheid om met de voorzitter en de plaatsvervangend secretaris de ontwerpjes te bespreken, die ik met inachtneming van Uw wens om er een herinnering aan de naaldhoutbossen in te brengen nog juist tijdig gereed had kunnen krijgen.

Ik deelde U, naar ik mij meen te herinneren mede, dat ik Zwitserse wapens kende waarin takjes met denappels waren toegepast.

Toen ik die opzocht vielen ze me wat tegen: het effect was niet zo bevredigend als ik in Ulvenhout voor ogen meende te hebben.

Niettemin tekende ik er twee en tezamen met het ontwerp waarvan bij onze bespreking tenslotte werd uitgegaan toog ik ermee naar Den Haag.

Wij hebben er een hele tijd over gesproken: de heren waren het eens met de kruisjes van Breda, het molenrad en het riviertje op "tegenhermelijn" en ook het everzwijn, als wapenfiguur zeldzaam in Nederland, vonden ze mooi. Echter prefereerden ze het in lopende en niet in springende stand en toen ik opmerkte dat er dan niet erg veel ruimte voor was, kwamen we gezamenlijk tot de wenselijkheid om het schild horizontaal te verdelen i.p.v. verticaal en het zwijn dan onderin een plaats te geven. De takjes zagen de heren liefst helemaal weggelaten.

Deze suggestie volgende tekende ik drie nieuwe ontwerpjes: één met het meest vervaarlijke zwijn dat ik in een der modernste handboeken aantrof (in de heraldiek is een vervaarlijk uiterlijk bij wapendieren een grote deugd!), een ander met alleen een zwijnskop en twee eikentakjes met een eikel en tenslotte een met twee zwijnskoppen en daartussen één eikentakje.

Ik merkte het oude ontwerp dat in Ulvenhout ons uitgangspunt was met A, de beide met naaldhouttakjes (waar de Hoge Raad van Adel dus kritisch tegenover staat) met B en C, het ontwerp met alleen het everzwijn onderin met D en die met de eikentakjes E en F.

Mocht U accoord kunnen gaan met D dan is U er praktisch zeker van dat dat geen bezwaar zal ontmoeten, tenzij men (héél misschien) het riviertje langs de andere diagonaal wil laten lopen omdat dat in de heraldiek de meer gewone positie voor een schuinbalk is.

Dat maakt m.i. weinig uit en zal U weinig kunnen schelen. Kiest U E of F dan moet ik dat nog wel even weer tevoren in Den Haag bespreken vóór een aanvraag wordt ingediend.

Mocht U mij opnieuw in Uw vergadering wensen te zien dan hebt U dat maar te melden (tel. 05160-2300), mocht U het zonder mij afkunnen dan hoor ik graag onder terugzending van de tekeningen waarop Uw keuze is gevallen.

- Aanstaande -

Aanstaande maandag 29 januari moet ik + 12 uur in Almkerk zijn in hotel het wapen van Emminkhoven in een vergadering van het bestuur van "De Alm".

Hebt U mij nog wat te vragen, dan is dat misschien een goede gelegenheid, de afstand Almkerk-Ulvenhout is gering.

Met grote belangstelling zie ik enig antwoord van U tegevoet.

Met de meeste hoogachting,
Uw dw.,

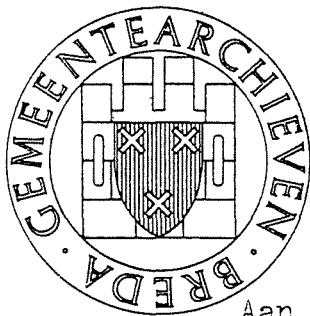

P.S. Tekenning E kon ik niet helemaal klaar krijgen vóór de post sluit die deze brief nog morgen in Breda moet brengen. Met behulp van F geeft het u toch m.i. wel een idee hoe het zou worden!

b.

UW SCHRIJVEN

ONDERWERP

wapen waterschap
De Boven-Mark

Aan het Bestuur
Waterschap De Boven-Mark,
p/a Ulvenhoutselaan 6,
B r e d a.

Breda, 15 maart 1968, no. 131

Zeer geacht Bestuur,

Met grote belangstelling heb ik kennis genomen van Uw correspondentie inzake bovengenoemd onderwerp met Mr. G.A. Bontekoe te Costerwolde. U kunt zich gelukkig prijzen dat een deskundige als de heer Bontekoe bereid is geheel belangeloos een wapen voor Uw waterschap te ontwerpen.

Ingevolge Uw verzoek wil ik bij de overgelegde concepten graag enkele kanttekeningen maken.

De heer Bontekoe heeft zijn ideeën voor het wapen voor een deel opgedaan in het boek van Merkelbach en Hallema over de geschiedenis van Ginneken en Bavel. Ik meen te moeten opmerken dat dit boek vele lacunes bevat en in diverse opzichten niet betrouwbaar is, waarvoor ik moge verwijzen naar de recensie van Prof. Enklaar in het Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, jaargang 1950, blz.495-496. Bij het zoeken naar elementen voor een wapen kan het wel gebruikt worden maar het mag zeker niet de enige geschreven bron vormen. In zijn brief van 22 december vermeldt Mr. Bontekoe sub. 4 een waterijzermolen in het gebied van de Mark. Ik kan die molen in Hallema's boek niet terugvinden, of hier moet de reeds in 1280 vermelde watermolen bedoeld zijn, die gelegen was aan de Molenlei, ter plaatse van het huidige Oranjeplein te Ginneken. Daar deze molen niet op de Mark gelegen was zou ik het scheprad in ieder geval uit het ontwerp willen schrappen.

HET ARCHIEF IS GEVESTIGD STADSERF 2. BREDA. EERSTE VERDIEPING. TELEFOON 01600 - 22244.

GEOPEND OP WERKDAGEN (BEHALVE ZATERDAG) VAN 8.30 - 12.00 EN 14.00 - 17.00 UUR.

BOVENDIEN OP DONDERDAGAVOND VAN 19.30 - 21.30 UUR.

GIRO 1090570 TEN NAME VAN DE GEMEENTE ONTVANGER TE BREDA.

Het komt mij zinnig voor de elementen voor het wapen op de 1e plaats te zoeken in de geschiedenis van het waterschap en de rivier, waaraan het zijn naam ontleent. Zoals U weet is Uw waterschap opgericht als gevolg van de onwil van het heemraadschap Mark en Dintel om de Mark boven Breda en haar zijstroompjes te onderhouden. In de jaren 1876-1879 is deze affaire uitvoerig behandeld in de Provinciale Staten. Aan de discussies nam ook het statenlid Mr. J.W. van den Biesen, advocaat te Ginneken, deel. Hij was een voorstander van het onderhoud van het gebied door Mark en Dintel en wilde de plicht daartoe uitdrukkelijk vastleggen door een wijziging van het heemraadschapsreglement. Toen dit niet mogelijk bleek werkte hij con amore mede aan de oprichting van de Boven-Mark en vervulde daarin een belangrijke rol omdat hij voorzitter werd van het voorlopig bestuur dat op 18 augustus 1879 voor het eerst in het Hof van Holland te Breda bijeenkwam. Zijn tijdelijke functie heeft hij tot 1881 vervuld toen R.F.M.A. de Roy van Zuidewijn de definitieve voorzitter werd.

De Boven-Mark stroomt door een gebied waaraan vele oude landgoederen gelegen zijn: Daasdonk, Blauwe Camer, Schoondonk en Koekelberg. In mijn opstel over dit laatste in jaarboek 1964 van De Cranjeboom kunt U lezen, dat de oudst bekende bezitster van Koekelberg was Margriet van den Lare, echtgenote van de Bredase burgemeester Jan van Nederven (1474).

Een der bekendste punten op de rivier de Mark is de Duivelsbrug, waaraan de zo bekende legende van Walter van Ulvenhout is verbonden.

Gezien deze historische feiten zou ik willen voorstellen in het wapen van Uw waterschap te willen opnemen:

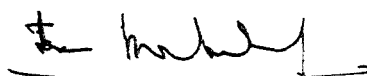
- a. een element uit het geslacht Van den Lare, als herinnering aan een der oudste landgoederen langs de Mark.
- b. een element uit het wapen van Mr. Van den Biesen, te beschouwen als promotor van Uw waterschap, of uit het wapen van De Roy van Zuidewijn.
- c. een brug als herinnering aan "de" brug die tot de verbeelding van zovelen heeft gesproken.

Te Uwen gerieve voeg ik hierbij fotocopieën van de familiewapens Van den Lare, Van den Biesen en De Roy van Zuidewijn. Van beide eerstgenoemden zijn mij de kleuren helaas niet bekend.

U kunt het bovenstaande zien als een geheel vrijblijvende suggestie waarvan de heraldische uitbeelding, zoals de plaatsing der figuren, geheel aan Mr. Bontekoe ware over te laten. Indien de heer Bontekoe daarop prijsstelt wil ik gaarne met hem over deze of andere mogelijkheden van gedachten wisselen.

Uw correspondentie met Mr. Bontekoe alsmede de tekeningen zend ik hierbij terug.

Met de meeste hoogachting,

Dr. F.A. Brekelmans,
gemeentearchivaris.

waterschap „de Boven-mark”

Aan Hare Majesteit
de Koningin der Nederlanden .

BREDA, 24 oktober 1968
Telefoon 01600-38023

Bijlagen: 1.

Mevrouw,

Het dagelijks bestuur van het waterschap " De Boven-Mark " zou het op prijs stellen indien Uwe Majesteit aan dit lichaam een eigen wapen zou willen verlenen.

In verband hiermede nemen wij de vrijheid U bijgaand een ontwerp voor een wapen te doen toekomen, dat naar onze meening passend zou zijn.

Naar ons is medegedeeld zou de beschrijving van dit wapen kunnen luiden:

Doorsneden. I weer gedeeld. 1. in keel drie schuinkruisjes van zilver; 2. in zilver een uitgeschulpt kruis van azuur; II in tegenhermelijn een versmalde geënte dwarsbalk van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paalen.

Ter tpelichting veroorloven wij ons Uwe Majesteit het volgende mede te delen. De drie zilveren kruisjes op rood vormden het wapen van de heren van Breda en Schoten, de oudst bekende dynastie, die in de 12e en 13e eeuw de heerschappij over het land van Breda bezat. Genoemde heren voerden sedert 1203 het drie-voudig schuinkruis, eens het oudste hertogelijk ambtsteken, speciaal gedragen door kasteleins(vgl. Dr. P.C. Boeren, De heren van Breda en Schoten, Leiden 1965, p. 109).

Het uitgeschulpte kruis is het belangrijkste deel van het familiewapen Van den Biesen. De Ginnekense advocaat Mr. J.W. van den Biesen (1839 - 1919) heeft rond 1878 als Brabants Statenlid ernstig gepleit voor een goede afwatering der rivier de Boven-Mark. Hoewel hij voorstander was van een regeling der waterbeheersing door het Heemraadschap Mark en Dintel, werkte hij, nadat de meerderheid der Staten zich voor een afzonderlijk waterschap had uitgesproken, in 1879 krachtig mede aan de oprichting van de Boven-Mark. Hij werd toen voorzitter van het tijdelijk bestuur, dat de grondslag voor ons lichaam legde. Het tegenhermelijn symboliseert het met wollegras begroeide hoogveen waardoorheen de Boven-Mark nog tot heden meandert. De kroon is uitsluitend als versiering gevraagd.

De ingezonden tekening geeft een schild met ronde voet, waaraan wij de voorkeur geven.

Mocht Uwe Majesteit tegen dit ontwerp onverhoopt bezwaren koesteren dan zouden wij het waarderen van deze bedenkingen kennis te mogen nemen teneinde ons nader te kunnen beraden over wijziging

van de aanvraag met inachtneming van Uw inzichten.

Met zeer grote belangstelling zien wij Uw beslissing tegemoet .

Met de meeste hoogachting,

Het dagelijks bestuur van het waterschap " De Boven-Mark"

De Voorzitter,

De Secretaris.

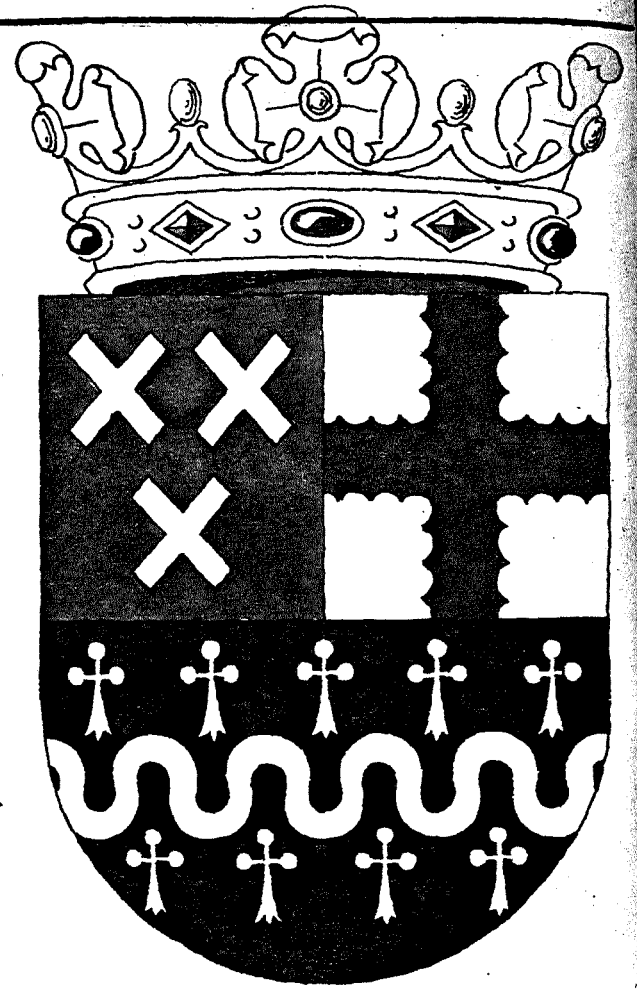
NAMEN DER STEDEN,
ALS MEDE DER
HEERLUKHEDEN
EN
CORPORATIEN.

A F T E K E N I N G
V A N H E T
W A P E N .

E
ing
M.
bru
h

Waterschap De Boven-Mark

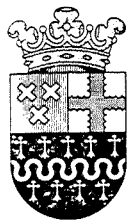
Doorsneden:
I gedeeld: 1. in keel drie schuin-
kruisjes van zilver;
2. in zilver een uitgeschulpt
kruis van azuur;
II in tegenhermelyn een ver-
smalde geënte dwarsbalk
van zilver.
Het schild gedekt met een
gouden kroon van drie blader-
ren en twee paarlen.

wapenafteekening 14.1.1969.

Het wapen van het waterschap „De Boven-Mark”.

Bij Koninklijk Besluit van 17 december 1968, No. 38 is aan het waterschap „De Boven-Mark” een wapen verleend, waarvan de officiële beschrijving luidt als volgt:

„Doorsneden: I. gedeeld: 1. in keel drie schuinkruisjes van zilver; 2. in zilver een uitgeschulpt kruis van azuur; II. in tegenhermelijn een versmalde geënte dwarsbalk van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paalen.”

De drie zilveren kruisjes op rood in het eerste kwartier vormden het wapen van de heren van *Breda en Schoten*, de oudst bekende dynastie, die in de 12de en 13de eeuw de heerschappij over het land van Breda bezaten.

Het uitgeschulpte kruis is het hoofdbestanddeel van het familiewapen *Van den Biesen*. De Ginnekense advocaat Mr. J. W. van den Biesen (1839—1919) heeft rond 1878 als lid van de Staten van Noord-Brabant met klem gepleit voor een goede afwatering van de rivier de „Boven-Mark”. Toen de Staten zich hadden uitgesproken voor de oprichting van een afzonderlijk waterschap werke hij in 1879 krachtig mede aan de oprichting daarvan en werd voorzitter van het tijdelijk bestuur dat de grondslag voor het huidige waterschap heeft gelegd.

Het „tegenhermelijn” in de onderste schildhelft symboliseert het met wollegras begroeide hoogveen waardoorheen de Boven-Mark nog tot heden meandert. De geënte dwarsbalk is gekozen als symbool voor het riviertje omdat het een sterk slingerende loop heeft.

De kroon is uitsluitend versieringselement en heeft verder geen bijzondere betekenis.

MR. G. A. BONTÉKOE.

Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften.

J. Boon, *Regesten op de Jaarregisters van de Keure [van Gent]. Schepenjaren 1339—'40; 1343—'44; 1345—'46; 1349—'50.* [Gent.] 1968.

De Jaarregisters — in totaal 167 delen — zijn voor wat de 14de eeuw aangaat fragmentarisch bewaard; verder loopt de serie ononderbroken van 1397 tot 1679 door. Uit de veelheid van namen, die in de dit deel bewerkte jaren voorkomen willen wij op de volgende de aandacht vestigen: *Beelaerds* (1350), *Crommelin* (*Segher*, schepen van Kortrijk, 1350), *Groeninx*, *Pasternaec* (*naex*), *Scemmelpenninck* (*Jacop*, poorter van Duisburg, 1346), *Scimmelpenninck* (*Jacop*, van Duisburg, 1345), *Sonderdanc* (*ke*), *Stuvesand* en *Wittewronghel*. Schrijfwijze van de familienamen is overeenkomstig met die in de Jaarregisters. Aan het slot van het werk een alfabetisch register op de persoons- en op de plaatsnamen.

Deutsches Geschlechterbuch. Limburg a.d. Lahn, 1968. bd. 147 = 40. Allgem. Bd.

Hierin is o.a. opgenomen de genealogie van het uit Marienrathdorf über Selters (Westerwald) afkomstige r.k. geslacht *Weber*. Tot de nakomelingen behoort *Cecilia Elisabeth Weber* (1848—1927), getr. met Prof. Dr. *Carl Johann Peter Sirker* (overl. 1875). Uit dit huwelijk 5 kinderen w.o. *Amalie Sirker* (1868—.....), tr. *G. H. Paul Dütting* (overl. Hilversum 1926). Laatstgenoemd echtpaar heeft 3 in Amsterdam geboren kinderen, waarvan de middelste *Maria Dütting*, geb. 1895,

tr. *Schoonhoven* 1936 *Gijsbertes de Bruyn*, geb. 30 mei 1903, kapt. Rott. Lloyd. Hun in 's-Gravenhage geboren dochter *Else Eleonora Cecilie de Bruyn* (geb. 1903) tr. *Willem Frederik Stijn van der Noordaa* (geb. 1903) hebben een zoon en een dochter. Het jongste kind is het echtpaar *Sirker* x *Weber* t.w. *Maria* (1874—1938) x *J. David Fritz* (geb. 1871, overl. Utrecht 1938) welijk *Fritz* x *Sirker* o.a. *Heinz Joseph* (1902—1938) x *Martha Sträther*, geb. 1908. Zij heeft een zoon *Jan de Poorter* en woont te Prinsenhage.

Quellen zur Genealogie. Göttingen, 1968. dl. II.

Bevat de volgende artikels: 1. Das zweite Büchlein der Stadt Osterode (Harz) von 1772—1843 door *U. Schulz* met medew. van *M. Granzin*; 2. Die Lateinschüler zu Osterode von 1729—1755 door *F. Biermann*; 3. Ortsfremde im Oldenburg (1683—1740) door *W. Schaub*; 4. Die Einwohnerverzeichnisse der Amtsrechnung des Amtes Schaumburg 1655—1717 door *H.-J. Radestock*; 5. Die Einwohnerverzeichnisse der Amtsrechnung des Amtes Schaumburg 1655—1717 door *H.-J. Radestock*; 6. Heiratskonsense in und um Magdeburg 1693—1717 door *H.-J. Radestock*. Grafisch register op de persoonsnamen aan het boek.

Mededelingen van de Ver. van de Naamkunde te Leuven en de Commissie van de Naamkunde te Amsterdam. jrg X afl. 1—2.

M. Ch. H. J. van de Ven, Voornamen in A. Ten einde omtrent de ontwikkeling van de polytypische vier Ambachten en voor wat Axel en Hulst aangaande naamgeving aan mannen en vrouwen nader te licht heeft Schrijver de geboorten-aangiften in de jaren 1854, 1887, 1920 en 1953 bewerkt. — A. P. de Brabantse etymologieën. Behandelt: het toponiem haring, het toponiem Tootefout, een onjuiste vermelding van Noordbrabants toponiem (Mosselaar).

Le Parchemin, afl. sept.—okt. 1968.

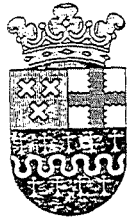
B. d'Ursel, Notice généalogique sur la famille *broeck*. Betreft *Roelof van Dicklergen*, dit van *S* die ± 1558 tr. met *Marie Cretic* en zijn zoon *Stackenbroeck*, die identiek zou zijn met *Thomas Stackenbroeck* tr. Bergen op Zoom 14 febr. 1597 *Walt Broeck*. Uit dit huwelijk een dochter *Lucrece tr. van der Noot* en 2° *Canut Kurk Baron de Ler* zoon *Rudolf*, heer van Geffen en Nuland. In komen voor *Juliana van Stackenbroeck* tr. *Frédère* en *Cornelia van Stackenbroeck*, overl. 19 april 1617 oud *Adam* en *Hadewy Pinsen van der Aa*. — „Réponses” een antwoord aangaande *Catherine* geb. Gestel 6 mei 1734 als dr. van *Adrien* en *Joachim* en haar broeder *Marcellis*.

Le Parchemin, afl. jan.—febr. 1969.

Opent met een In Memoriam: *Comte Thierry Stirum*, † 13 dec. 1968 te Huldenberg. — De bevat een verzoek om aanvulling van de kwa *Valérie-Constance-Mathilde Lysen* (1866—1953)

Het wapen van het waterschap „De Boven-Mark”.

Bij Koninklijk Besluit van 17 december 1968, No. 38 is aan het waterschap „De Boven-Mark” een wapen verleend, waarvan de officiële beschrijving luidt als volgt:

„Doorsneden: I. gedeeld: 1. in keel drie schuinkruisjes van zilver; 2. in zilver een uitgeschulpt kruis van azuur; II. in tegenhermelijn een versmalde geënte dwarsbalk van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paalen.”

De drie zilveren kruisjes op rood in het eerste kwartier vormden het wapen van de heren *van Breda en Schoten*, de oudst bekende dynastie, die in de 12de en 13de eeuw de heerschappij over het land van Breda bezaten.

Het uitgeschulpte kruis is het hoofdbestanddeel van het familiewapen *Van den Biesen*. De Ginnekense advocaat Mr. *J. W. van den Biesen* (1839—1919) heeft rond 1878 als lid van de Staten van Noord-Brabant met klem gepleit voor een goede afwatering van de rivier de „Boven-Mark”. Toen de Staten zich hadden uitgesproken voor de oprichting van een afzonderlijk waterschap werke hij in 1879 krachtig mede aan de oprichting daarvan en werd voorzitter van het tijdelijk bestuur dat de grondslag voor het huidige waterschap heeft gelegd.

Het „tegenhermelijn” in de onderste schildhelft symboliseert het met wollegras begroeide hoogveen waardoorheen de Boven-Mark nog tot heden meandert. De geënte dwarsbalk is gekozen als symbool voor het riviertje omdat het een sterk slingerende loop heeft.

De kroon is uitsluitend versieringselement en heeft verder geen bijzondere betekenis.

MR. G. A. BONTEKOE.

Het wapen van het waterschap „De Boven-Mark”

Bij Koninklijk Besluit van 17 december 1968, no. 38 is aan het waterschap „De Boven-Mark” een wapen verleend, waarvan de officiële beschrijving luidt als volgt:

„Doorsneden:

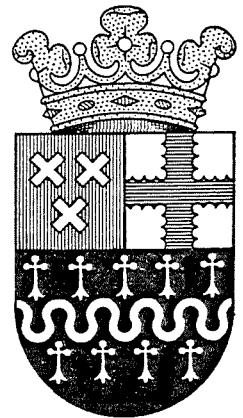
- I. gedeeld: 1. in keel drie schuinkruisjes van zilver;
2. in zilver een uitgesculpt kruis van azuur;
- II. in tegenhermelijn een versmalde geënte dwarsbalk van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paarlen.”

De drie zilveren kruisjes op rood in het eerste kwartier vormden het wapen van de heren van Breda en Schoten, de oudst bekende dynastie, die in de 12e en 13e eeuw de heerschappij over het land van Breda bezaten.

Het uitgesculpte kruis is het hoofdbestanddeel van het familiewapen Van den Biesen. De Ginnenkense advocaat mr. J. W. van den Biesen (1839—1919) heeft rond 1878 als lid van de Staten van Noord-Brabant met klem gepleit voor een goede afwatering van de rivier de „Boven-Mark”. Toen de Staten zich hadden uitgesproken voor de oprichting van een afzonderlijk waterschap werkte hij in 1879 krachtig mede aan de oprichting daarvan en werd voorzitter van het tijdelijk bestuur dat de grondslag voor het huidige waterschap heeft gelegd.

Het „tegenhermelijn” in de onderste schildhelft symboliseert het met wollegras begroeide hoogveen waardoorheen de Boven-Mark nog tot heden meandert. De geënte dwarsbalk is gekozen als symbool voor het riviertje omdat het een sterk slingerende loop heeft. De kroon is uitsluitend versieringselement en heeft verder geen bijzondere betekenis.

Voor hen die niet dagelijks met de vaktaal der heraldiek te maken hebben even een enkele toe-

lichting: een veld is „doorsneden” als het horizontaal in tweeën is verdeeld en „gedeeld” als dit langs een verticale lijn is geschied. „Keel” staat voor rood, „azuur” uiteraard voor blauw. „Tegenhermelijn” is een van de „pelswerken” die de heraldiek kent. Zwarte staartjes op een wit veld levert „hermelijn” op, witte op zwarte ondergrond „tegenhermelijn”. Het behoeft geen betoog dat Moeder Natuur geen schepselen heeft rondlopen die dit bont dragen, het is zuiver een menselijk bedenkfel dat om decoratieve redenen ingang heeft gevonden. Een „geënte dwarsbalk” is veel krommer dan een „golvende”, het is ook weer een heraldische figuur die om decoratieve redenen zo nu en dan wordt toegepast.

Het wapen is ontworpen door mr. G. A. Bontekoe, oud-burgemeester te Oosterwolde (Fr.).